

ניב כלוא או ניבים כלואים (כל הכתוב בלשון זכר מכיון גם ללשון נקבה)

בתקופה האחרונה אני נתקל במקרים רבים של ניבים כלואים. מדוע דווקא עכשיו? אין לי לכך תשובה מבוססת. המשותף לכל הילדים עם הניבים הכלואים הוא שהם כבר בגיל 13-14 או יותר לא להם ולא להוריהם היה מושג שיש להם או לילדיהם שן כלואה או שיניים כלואות. ואם היה, הרי לא היה ברור להם מה יש לעשות.

שן כלואה היא שן שלא בקעה למקומה, אם עברו שישה לפחות חודשים מבקיעת השן בצד הנגדי, ובדיקה מסתבר שהסיכוי שתבקע בעצמה למקומה נמוך. בדרך כלל, השן הנשירה, שאותה השן הכלואה הייתה אמורה להחליף נמצאת בפה בצורה תקינה, דבר שגורם לילד ו/או להורה לחשוב שהשן התחלפה ולפיכך הילד אינו מבין במה מדובר. אנו ממליצים לא להיכנס לאי שקט. מדובר בתופעה שכיחה, ופתירה. השכיחות תלויה באיזו שן מדובר, והפתרון נחלק למספר אפשרויות. בואו לא ניכנס לשכיחות מאחר ואלו שיש להם שן כלואה, שייכים למאת האחוזים, ואותם קרוב לודאי לא מעניין איזה אחוז מהאוכלוסייה נמצא במצבם. מה שכן מעניין אותם הוא הפתרונות המוצעים או האפשריים.

אז מהם הפתרונות האפשריים?

- א. לא לעשות דבר. פתרון זה מתאים רק במקרים בהם בטוח שהשן הכלואה יכולה להישאר בתוך הלסת, הסיכוי שתפגע ותגרם לנזקים קטן, וכל מה שצריך לעשות הוא מעקב – קרי – צילום רנטגן אחת למספר שנים על מנת לבדוק שהשן לא גרמה או גורמת לנזק. מה פרוש נזק משן כלואה? שן שכזו יכולה לספוג שורשים של שיניים סמוכות, עד הצורך בעקירתן, יכולה לפתח ציסטה שתהרוס את רקמות הסביבה, עצם ושיניים ועוד. יש המכנים זאת עצימת עיניים למצב, ודחיית הקץ.
- ב. לעקור את השן הכלואה ולהשאיר את השן הנשירה בפה. זהו בדרך כלל פתרון זמני מאחר והשן הנשירה, למרות שכבר אין שן מעליה, באחד הימים תנשור. יהיה זה מחר, בעוד חודש, שנה או שנים רבות. איש אינו יכול לדעת. וכאשר השן תנשור יהיה, במרבית המקרים, צורך להכין מקום לשתל או לגשר בעזרת יישור שיניים.
- ג. להמתין לגיל 17 ומעלה ולעקור את הניב הכלוא ואת הניב הנשיר, ולפתור את בעיית חוסר השן במועד זה על ידי שתל או גשר. בדרך כלל המצב, גם הוא, דורש יישור שיניים לטובת הכנת מקום לשן החסרה, יישור שיניים שיכול להיות מורכב, כי גודל השן הקבועה גדול מהשן הנשירה, ויש 'לייצר' מקום.
- ד. עקירת השן הנשירה והקבועה, והשתלת השן הקבועה במקום השן הנשירה. תהליך זה דורש הכנת מקום לשן הקבועה, כלומר יישור שיניים, ומיומנות גבוהה ביותר של הכירורג המבצע את פעולת ההשתלה. כמעט ולא נעשה בארץ. בהמשך יש צורך ודאי בטיפול שורש לשן שהושתלה, שיכולה לשנות את צבעה גם כן. במקרה של השתלת שן קבועה, לא ברור לכמה שנים שן זו תיוותר בפה.
- ה. הבאת השן הכלואה למקומה בתהליך של יישור שיניים.

הקשיים בהבאת ניבים כלואים למקומם בקשת גורמים לטיפול להיות ארוך הרבה יותר מהממוצע. אם טיפול ממוצע נע בין 18-24 חודשים הרי טיפול בשן כלואה יכול להתארך הרבה מעבר ל-18-24 החודשים ולעיתים קרובות מעבר לכך. הטיפול ממושך מכיוון שבטיפול מעבירים את השן מספר רב של מילימטרים, ולעיתים השן מגיעה בסיבוב חלקי או מלא לחלל הפה וכמוכן יש לסובב אותה דבר שלוקח זמן נוסף. בקצה השן יש כלי דם המזינים את השן ועצב המעצבב אותה, וגם הם נעים עם השן, וצריך לתת להם זמן להסתגל למצב החדש. לעיתים נדירות במהלך הטיפול יכול לקרות שהשן 'אינה רוצה לנוע' ולפיכך לא מצליחים להביאה למקומה. אחת מתופעות הלוואי למצב זה הוא שהשיניים הסמוכות לה נעות לכוונה, במקום שהיא תנוע לכיוון השיניים השכנות. רצוי במצב זה להפסיק את הטיפול ולקבל החלטות כיצד להמשיכו. אם שן לא נעה, היא למעשה קובעה לעצם, ויש לשקול ביחד עם המתרפא את המשך הטיפול. לעיתים נדירות ביותר השן משנה צבעה לאפרפר בגלל נזק לעצב ו/או כלי הדם. תופעה זו נדירה ביותר ולעיתים עלולה לגרום לצורך בטיפול שורש.

הטיפול עצמו נעשה בעזרת מכשירים המודבקים לשיניים, טבעות וסמכים. במרבית המקרים בשלב הראשון מציבים מקום לניב או השן הכלואה, וכאשר יש די מקום או בסמוך, מפנים את המתרפא לכירורג פה ולסת או למומחה לחניכיים, על מנת שיחשוף את השן (יגלה אותה לחלל הפה) על מנת שהאורתודונט יוכל להדביק עליה סמך, אליו ניתן יהיה להתחבר ולכוון את השן למקומה.

מטרת דף מידע זה להסביר לכל מי שמטופל בשן כלואה, ניב למשל, מדוע הטיפול מתארך, את האפשרויות הטיפוליות ואת צורת הטיפול.

מדובר בדברים כלליים, ולכל מתרפא/ה יוסבר הטיפול באופן פרטני.

